

⑥ Spektor, Isaac Elhanan

ספר

באר יצחק

שאלות ותשובות בארבע חלקי השלחן ערוך

מאת

רבן של ישראל ופוסק הדור

רבינו יצחק אלחנן בהרה"צ ישראל איסר ספקטור זצ"ל

רבה של קובנה

כרך ראשון

בתוספת ציונים מקורות והערות, השלמות מספרי וכתבי רבינו,

הערות והגהות גדולי ישראל, מפתח ענינים ומקורות

הוצאת כחבי הגאון רבי יצחק אלחנן זצ"ל

שע"י מפעל תורת חכמי ליטא

ישיבת רבינו יצחק אלחנן

ניו-יורק

מכון ירושלים

שלוחת קרית יערים (טלז-סטון)

ירושלים • תשס"א

חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה, ומפרש בגמ' שם, דחזרו והתירו דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ומקומו כו', ומשמע דחוץ מיתד של מחרישה קאי על היתר של צורך מקומו ג"כ דביתד של מחרישה לא התירו אף בצריך לגופו ומקומו כמו שפירש רש"י שם להדיא בד"ה כל הכלים כו'. ולשיטת המרדכי צריך לומר דחוץ מיתד של מחרישה קאי רק על כל הכלים הניטלים בשבת אף בשני בני אדם דיתד של מחרישה אסור בשני בני אדם, ובאמת זה דוחק כמו שנראה מפירש"י, לכן שפיר כתבו הראשונים לאסור מוקצה מחמת חיסרון כ"ס אף בצריך לגופו ומקומו.

א"ד ידירו

יצחק אלחנן בהרב מ' ישראל איסור זצ"ל

חופ"ק נאוההרהק

סימן כב

בענין בישול והבערה בשבת

ד גרסינן ביבמות (ל"ג ע"ב) זר ששימש בשבת חייב משום זרות ומשום שבת דברי ר' יוסי ר"ש אומר כו' זר ששימש בשבת במאי אי בהקטרה האמר ר' יוסי הבערה ללאו יצתה, וקשה אמאי לא נימא דחייב משום מבשל כמו שמצינו בשבת (דף ע"ד ע"ב) דהאי דשדא סיכתא לאתונא חייב משום מבשל. אכן לפמ"ש"כ רש"י שם [ד"ה בשדא סיכתא] דשדי כדי לייבשו י"ל דלא מקרי בישול כי אם בממשו נשאר קיים, אבל לא בהשליכו לשרפו, ועיין במ"מ (הלכות שבת פי"ב ה"א ד"ה המחמם) ובמג"א (סימן שי"ח ס"ק י'). אכן בירושלמי (פ"ב דשבת סוף ה"ה) איתא בהדיא דזר ששימש בשבת חייב משום מבשל בהקטרת אימורים, ומקשי דמה בישול יש כאן ומתרצי דכיון דרוצה באיכולן כמבושל הוא, ועיין בגליון הש"ס [יבמות שם ד"ה והאמר ר"ן] שהעיר בזה.

וסברת דיש בזה משום בישול האמורה בירושלמי, נלע"ד להסביר ע"פ מה שאמרו בובתים (דף מ"ו ע"ב) דבעי לשם ניחוח

כן, ופשטות הסוגיא י"ל דלאוקמתא אחד בעינן דוקא סחורה דהוי דבר חשוב, ומאן דאמר כגון יתד של מחרישה מוסיף דאף דלא הניח שם דבר חשוב כ"כ"הק כיתד של מחרישה ג"כ מיקרי תפיסת יד וכמ"ש"כ רבינו יהונתן [כח, א מדפי הרי"ף ד"ה כגון יתד] והריטב"א [ד"ה כגון חצרון] להדיא שם. ולר"נ יש לומר דאינו מוסיף כלל מדלא אמרו רב נחמן אמר אלא אמר רב נחמן תנא דבי שמואל כו' [ואף אם היה כתוב ר"נ אמר י"ל שלא בא לחלק ולהוסיף עיין תוי"ט בכורים (פ"ג מ"ו). ד"ה הגיע כו'], גם י"ל דר"נ מוסיף כגון דבר שאינו ניטל מחמת כבדו כמבואר באו"ח (סימן ש"ע סעיף ב), ותניא נמי הכי מטייע להו, ולאפוקי ממ"ד דס"ל בירושלמי דאף הניטל בשבת מקרי תפיסת יד.

והעיקר מה שנלענ"ד דבר נכון, ד"ל דשמואל אזיל לשיטתיה דס"ל בשבת (דף מ"ג ע"ב) דטלטול מן הצד לאו שמיה טלטול אף שעיקר הטלטול לצורך דבר אסור, וגם ר"נ ס"ל הכי כמבואר שם בתוס' ד"ה דכ"ע טלטול מן הצד כו', א"כ י"ל דזהו כוונת מימרא דר"נ תנא דבי שמואל דאמרו דבר הניטל בשבת אסור, משום דלשיטתם כל מוקצה לא מקרי תפיסת יד לפי שיכול לדוחפו בקנה וכח"ג מן החצר בדרך טלטול מן הצד כמבואר באו"ח (סימן שי"א בט"ז ס"ק ב'). לכן אמרו דבר הניטל בשבת כו' דמשמעות הלשון הוא דאף דבר שאין מטלטלין אותו להדיא רק ניטל מן הצד ע"י דבר אחר דכה"ג מותר לטלטל לשיטתם זה לא מקרי תפיסת יד ואוסר, ודבר שאינו ניטל בשבת זהו באופן שאין יכולין לטלטל אותו ע"י טלטול מן הצד [כגון מחמת כבדו שאין יכולין לדחוף אותו ע"י קנה וכח"ג], אלא באופן שיטלטלהו בידיו ממש, זהו דוקא מקרי תפיסת יד משום דלא מצי למעבד איזו עצה לטלטלו מהחצר.

ובעיקר הך דינא להתיר מוקצה מחמת חיסרון כ"ס לצורך גופו ומקומו, אין לנו להקל כלל כמבואר באו"ח (סימן ש"ח סעיף א), וכן מוכח בשבת (דף קכ"ג ע"ב) דכל הכלים ניטלין

1. עיין בטושו"ע שם ובשו"ת הרא"ש כלל כב סימן ח.

דחייב שנים משום דאינן באין כאחת. וכן מצינו בכמה דוכתי כה"ג, וה"ה גבי אין איסור חל על איסור כמבואר בתוס' הנ"ל, ואחרי שאיסור שבת ואיסור זרות אינן באים כאחת, כי על הראשון יתחייב בשיעור גרוגרת ועל השני מיד בעת התחיל האור למשול בו, לכן אין שייך בזה כלל ענין איסור חל על איסור, ועל כן מוקי ש"ס דילן דמיירי בחיוב הבערה הבאה עם זרות כאחת, משום דמבעיר חייב בכל שהוא כמש"כ הרמב"ם (פרק י"ב מהלכות שבת הלכה א'). ועיין במל"מ (כפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין ה"ט) שכתב דסוגיא דזבחים (דף מ"ג ע"ב) דאמרו פגול ונותר וטמא שמשל האור בהם פקע איסור מהם דלפירוש רש"י שם נד"ה הלכך דמיירי במשל האור רק בקצתו אתיא כהך מ"ד דס"ל במנחות (דף כ"ו ע"ב) דסגי במשל האור בקצתו, ע"ש, וכן י"ל שגם סוגיא דיבמות זאת איתא כוותיה^א.

אמנם אכתי יש לפקפק ע"ז דהא אמרו בירושלמי (פ"ז סוף הלכה א) דתרומות, ובכתובות (פ"ג הלכה א) גבי מדליק גדיש בשבת דלא אמרינן שמיד בהדליקו חייב מיתה וחייב ממון חל אח"ז, משום דעל כל שבולת ושבולת חייב מיתה ע"ש. א"כ י"ל בחיוב הקטרת זר ג"כ דאף שנתייב מיד במשול האור בקצתו, עכ"ז גם אח"ז לא פקע ממנו חיוב זרות דהא חייב על כל הקטרה והקטרה דמאי שנא מהא דאמרו חייב על כל שבולת ושבולת, אך גם זה יש לתרץ לפי מה דמבואר ביומא (כ"ד ע"ב) גבי עבודות דזר חייב עליהן מיתה, דמעלה ע"ג מזבח בין דבר כשר בין דבר פסול ג"כ חייב, ופירש רש"י בד"ה בין דבר פסול כו', בהנך פסולים שפסולם בקדש דאם עלו לא ירדו ומשום הכי חשיבי הקטרה עכ"ל, הרי מבואר להדיא דבהנך פסולים דאם עלו ירדו אינו חייב זר עליהן משום הקטרה. לכן לפמש"כ החמדת שלמה (חלק אה"ע סימן ט"ז אות ת)³ דבהקטרת זר הדין דאם עלו ירדו, ע"כ י"ל דמיד במשול האור במקצתו

ולכן חייב משום מבשל משום דהוי כמו שצריך לגוף ממשן שיהיה מהן ריח ניהוח וכן מדוקדק לשון הירושלמי דאמר כיון דרוצה באיכולן כו'. אבל היכא ששורפן ע"ג גחלים ואין ממשן קיים י"ל דמורה הירושלמי דאין שייך כלל בזה בישול וכמו שיבואר לקמן, ועדיין תקשה על ש"ס דילן אמאי לא מוקי ג"כ שהחיוב הוא משום מבשל. ונלע"ד לתרץ משום דאף אם נאמר שגם בכה"ג שייך מבשל, עכ"ז בהא דיבמות דמיירי לענין איסור חל על איסור יש לדון דאם משום מבשל א"כ לא שייך בזה דין אין איסור חל על איסור, משום דהא איסור הקטרת זרות חל לחד מ"ד מיד שמשל האור אף בקצתו כמבואר במנחות (כ"ו ע"ב) גבי הקטרה בהכשר, וה"ה בהקטרת אימוריין כמש"כ התוס' שם בד"ה קומץ מאימתי מתיר כו', ואמרו בזבחים (דף ק"ט ע"ב) דמאי דחשוב הקטרה בחוץ מקרי הקטרה להתחייב משום זרות בפנים, וכש"כ דמה הוי הכשר הקטרה בפנים דחשוב הקטרה לחיוב זרות, ואלו משום מבשל בשבת אינו חייב עד שיצלה שיעור כגרוגרת כמבואר ברמב"ם (הלכות שבת פ"ט הלכה ה), ואם הוא חצי בישולו אינו חייב להרמב"ם עו' שיהא כל הבשר כן, ולהראב"ד¹ שם אם נצלה כגרוגרת חייב אף בחצי בישולו כמבואר במנחות (דף נ"ז ע"א). וזה ברור דענין אין איסור חל על איסור אינו שייך אלא היכא דבעת מעשה העבירה נתחייב בשני האיסוריין ברגע אחד ובבת אחת וכמש"כ התוס' בשבת (דף ק"ב ע"א) ד"ה והוציאו בפיו חייב, דכולהו בהדי הדדי קאתו כו' משום דאם לא אתו בהדי הדדי לא שייך לדון בזה כלל אין איסור חל על איסור, ד"ל דאיסור אחד נתחייב בהתחלת המעשה ואיסור שני נתחייב אח"ז, וכמו שאמרו בב"ק (דף ע' ע"ב) דמקנא קני מיך ולענין שבת לא מתחייב עד שתנוח, וכן איתא בכתובות (דף ל' ע"ב) דמעידנא דאגבהינהו קנייהו מתחייב בנפשו לא הוי עד דאכל ליה. נ"כה"ג איתא בשבועות (דף כ"ז ע"ב) גבי שבועה שלא אוכלנה ושבועה שלא אוכל

1. לפנינו ליתא ועיין מג"א או"ח סימן שיח ס"ק י ובפרמ"ג שם שכתב דבדי הראב"ד הובאו בכסף משנה שם בשם הרמ"ך.

2. הוספה מהגהות ותיקונים.
3. והובא שם בסימן כה אות ט.

ספר יראים

השלם

חלק שלישי

אשר חיבר חד מקמאי

מוהר"ר אליעזר ממי"ץ זצ"ל

מבעלי התוספות ותלמיד רבינו תם

עם ביאור

תועפות ראם

למוהר"ר אברהם אבא שיף זצ"ל

ממינסק

בתוספת ציוני מראי מקומות והערות

בעריכת

חיים בן הגאון ר' שמעון אשר הכהן שליט"א כהן

יוצא לאור ע"י

מכון תורה שבכתב

חודש אלול • תשע"ד לפ"ק

וא"ש ועיין עירובין (מ"ד, א') מוד"ה פקק וגראה לר"ת כו' וזהו דעת רבינו. (קרא) ישצור לכחילה כו'. בסמ"ג לחוץ ס"ה מלאכת והסותר הביא דברי הרב רא"ס שאם נאצדה כו' ישצנה לכחילה ואין צדצר השש איסור וכ' אח"כ אצל רבינו שמעון כ' וז"ל אמר רבי כו' ועיין אגור סי' ט"ס שכ' ובסמ"ק כתב ובשצירת פותח של חיצה נחלקו זו ר' אליעזר ממיר ור' שמעון אוסר עכ"ל, וט"ס ור' שמעון וז"ל ור' שמשון אוסר וכמש"כ הסמ"ג ור' אליעזר הוא הרא"ס וזהגמ"י רפכ"ג מהל' שבת כתב מכאן הורה מהר"ס שאם נאצד מפתח החיצה כו' וז"ל מכאן הורה מהר"ס כו' והוא הר"ר אליעזר ממין כמבואר כאן והאור"י (בהלכות שבת סי' ע"ח אות י"ג) כתב הלכך אומר אני דחיצה שיש עליה מורה כלי דהיינו שהיא קטנה ואינה מתוקפת מ"ס בלח כו' וסגרו זה

אוכלים ונאצד המפתח מותר לשצנה צסיף או צסקין ולהוציא אוכלים לתוך כו' עכ"ל, וחידוש צעניי שלא זכר שם שכ"ה דעת הרא"ס צספר יראים ושמעתי צפומי כולי יומא ואולי דעמו צדעת היראים כמש"כ צנו מהר"ם אור"י צשו"ת סי' ק"ל שכ' שם על שם רא"ס שהמיר לשצנר מנעול של חיצה צצבת כשנאצד מפתחה וצריך לאוכלין שצה עי"ש דמשמע מדצריו דדוקא אם שוצר מנעול של חיצה או של מגדול אין צוה משום צנין וצמירה אצל לשצנר החיצה ענמה אסור וצפיר חידש האור"י אומר אני כו' מותר לשצנה דהיינו גם החיצה ענמה אולם מדצרי היראים משמע דאפי' החיצה צענמה שהיא כלי גמורה ושלמה מותר לשצנה ולפומחה לצורך השצנה וכהאור"י וללא כלשון הטור והאגור ע"ש הסמ"ק ובצצירת פומחת של חיצות נחלקו צה כו'

ולא הביאו ס"ת ופרסו סדינין על גבי העמודים והביאו ס"ת וקראו בו, ומקשינין עלה פירסו לכתחילה והא הכל מודים שאין עושין אהל עראי לכתחילה פי' שעל ידי הסדינים נעשה רשות היחיד כאהל הוא, ומתריך מצאו סדינין פרוסין ותניא בעירובין פרק מי שהוציא והו (מ"ד, א') נפל דופנה פי' של סוכה לא יעמיד בה (לא) אדם בהמה וכלים, ומקשינין עלה והא תניא אדם עושה את חבירו דופן, ומתריצינין הא דתניא אסור בדופן שלישי של סוכה שהסוכה נכשרת בה, והא דתניא מותר בדופן רביעי של סוכה שאינו גודם הכשר הלכך מן הצד לאו מידי קא עביד.

7 ← ואם נאבד מפתח תיבה והוא צריך לפותחה בשבת ישבר (קרא) לכתחילה ואין בדבר חשש איסור שאין בנין וסתירה בכלים כדתניא בתחילת כל הכלים (קכ"ב, ב') דלת של שידה תיבה ומגדל נוטלין, ומפרש רבא טעמא משום

בנין בכלים בטור ובשו"ע סימן שי"ד סעיף א' אין בנין וסתירה בכלים והני מילי שאינו בנין ממש כגון חבית (הגהה: שאינה מחזקת ארבעים סאה) שנשברה וחיבר שבריה בזפת יכול לשברה ליקח מה שבתוכה ובלבד שלא יכוון לנקבה נקב יפה שיהיה לה לפתח, דאם כן הוה לה מתקן מנא אבל אם היא שלמה אסור לשברה אפילו בענין שאינו עושה כלי וכו' וכתב שם במ"ב סק"א אבל בנין גמור וסתירה גמורה שיש גם בכלים ולכך דוקא בדבק שבריה בזפת יכול לשברה ואין זה סתירה גמורה אבל אם היתה שלמה הוי סתירה גמורה ואסור אפילו בכלי קטן וכו' יעו"ש פרטי הדינים.

(מ"ה, צ')
 ' חייא וילון
 תולין אמר
 : צריקאנטי
 ו"ש רבינו
 פ"כ דשבת
 (הל' שבת
 ו') הביאו
 יילון כו'
 ובהגהת
 כלים כ' ד'
 רשות או
 יי כו' ג'
 ה מאד
 f רשות
 'מלית או
 תמוה אין
 זה רה"ר,
 ה צלאל
 קל"ג כ'
 ה וז"ל
 ית כו'
 יי נראה
 ציס ט"ס
 לפורקו.
 לפורקה
 זן הצד
 כשורת
 ואסיר,
 שכחו

ת להתיר
 וני הפתח
 יצה לפני
 גש מטחו
 ה בשבת,

לדעת רבינו הרא"ם אין חילוק בין התיבה להמנעול דכשניהם שרי ולפלא שמהר"ם אר"י שם לא זכר דעת אביו הר"ר יצחק אר"י ז"ה וכנ"ל וצמרדכי פ' הבונה הביא דברי רבינו הרא"ם ועיי"ש בחי' אנשי שם שהביא מהאגודה שבת סי' קי"ו ססיים על דברי רבינו ולא נהגו כן ועיין ק"נ להרא"ש (פכ"ג דשבת סי' ו') וציאור הגר"א לאר"ם (סי' ש"ד סק"ד) שהסכימו לדעת רבינו הרא"ם שמומר לשזור התיבה. (קלב) כנ"ל דרא"י אחרת היא. וצמסכ"ר להביא ראי' מהא דמסיקין בכלים ואין לך סמירה גדולה מהסקה עיין באר"י (הל' ערב שבת סי' כ"ט) שכי' שם ע"ש מורו זן ה"ר משה ז"ל ח"ל היה מקשה איך מסיקין בכלים הא סותר כלי ואע"ג דאין סמירה בכלים מ"מ מדרבנן אסור כו' והשיב לו הר"ר צרוך צ"ר יצחק דהמס סותר לדבר המותר ציו"ט ומניח כלי תחת הבינה אינו צורך יו"ט עכ"ל, ועיין מג"א (סי' תק"א סקי"ג) שהביא מס' ט"א שכי' בשם הרא"ם צספר יראים לדייק מדמסיקין

דקסבר אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים (דתנן) [ותנן] (קלב) בחבית שנשברה (קמ"ו, א') שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות, ותניא חותמות שבכלים מתיר ומפקיע וחותר, ובפרק במה מדליקין (כ"ט, א') אמרינן אמר רב יהודה אמר רב מסיקין בכלים ואין אין לך סתירה גדולה מהסקה, והא דאמרינן בהבונה (ק"ב, ב') עייל שופתא בקופינא דמרה רב אמר משום בונה ושמואל אמר משום מכה בפטיש, אלמא סבירא ליה לרב יש בנין בכלים ואם יש בנין יש סתירה דחדא טעמא הוא כדאמרינן בכל הכלים (קכ"ב, ב') וא"כ קשיא דרב אדרב, הא לא קשיא דבהבונה הכי פירושו רב אמר משום בונה פי' מרה זאת מחוסרת בנין בחסרון שופתא הלכך אין בו איסור מכה בפטיש שאינו נקרא מכה בפטיש אלא

צכלים ש"מ דאפי' סמירה גמורה לא שייך צכלים והט"א כי לדחות דמייירי צכלי רפוי והמג"א השיג על הט"א וכי לדחות ראיית הרא"ם דקושיא מעיקרא ליכא דהצעה גופה אב מלאכה והותרה לצורך ה"ה סמירה כו' עיי"ש ולפי הנראה כיון המג"א למי' הרר"צ צ"ר יצחק שכי' האר"י. וצס' נחל איתן להרמב"ם (פי"ג מהל' שבת ה"א) שם חפס להמג"א שהקשה מדנפשי' כן ולא ראה שכבר הקדימו בהגהות וכ"כ צפ"צ מהל' יו"ט הי"צ והנה נעלם מצעל מג"א כו' שכבר הרגיש צקושיא זו בהגמ"י צהל' שבת צפ"צ כו' ולפלא צעיני שלא ראה בהמג"א שהביא מס' ט"א שכתב להדיא בשם הרא"ם צספר יראים וא"כ לאו מדנפשי' הקשה כן ומה לו להמג"א להביא דברי ההגמ"י שכתב דברי הרא"ם צספר יראים אחרי שהביא דברי הט"א ודחה חירונו ג"כ, ועל דעת הנחל איתן שם דסמירה כוז ע"י הצעה אינה סמירה גמורה אלא כלאחר יד דאין דרך סמירה צכך ושרי משום שמחת יו"ט.

(קלג) צהגהות מרדכי הרא"ם צמש"כ כאן מחלוקת ת' ויראים אמו לאפוקי דלא מחייב מ (קלד) המקלקל ע" למקן חייב ותנן, דברי אלו אינם ציראים הנדפ וגם צמשנה ליח המקלקל ע"מ למקן חי אלא המקלקל ע"מ למו שיעורו כמתקן.

(קלה) דמשום צעני דמורסא כו' כ"ה ציראי הנדפס ובהכת"י הי' חכ מיצת צערא והגהה מהנדפס, וראיתי צשאלתו (פי' אמור סי' ק"ה הע" אום ה') שכי' ע"ד הצה' שכי' המוס' צשבת ג) וצס"פ כל המדיר ח'

הוא חייב, כדתנן

תולדה דרבנן. ה מדאורייתא, כדו שמואל (ג', א')

בהלכות גדולות ומפיים מורסא ק צריכה לגופה ובו ליה דאמר מלא

פותר הרמב"ם בפרק י' דרך השחתה פטור וכי, אלא העיקר שלא יהיה חייב משום סותר, כיון על מנת לתקן חייב מש

Miss Simhah, ha-Kohen, of Dvinsk, 1843-1926

ספר

אור שמה

חובר ברצון אבינו שבשמים

על כל ספר

משנה תורה

לרבינו משה ב"ר מיימון ז"ל

ובא חלק זה על:

ספר המדע, אהבה, זמנים וזרעים

מאת הגאון האמיתי מאור הגולה

רבינו מאיר שמחה הכהן מדווינסק זללה"ה

(מלפנים דענאבארג)

בן הרב המפורסם רבי שמשון קלונימוס זללה"ה

בן הגאון המפורסם בדורו רבי חנניה כהן זללה"ה

נדפס לראשונה בין השנים תרס"ב - תרפ"ז לפ"ק

ועתה מופיע מחדש באותיות מרוכעות מאירות עינים, בהגה"ה מדויקת, ובתיקון שגיאות ושיבושי הדפוס של המהדורות הקודמות, ובהשלמת המילואים, ההשממות וההוספות על מקומם, בציון אלפי מראה מקומות, ובפיענוח ראשי תיבות בחילוק לקמעים ובפיסוק מלא, בצירוף מפתחות עינים.

פעיה"ק ירושלים תוכב"א

שנת מאיר שמחה הכהן זללה"ה (ע"ה)

ה'תשס"ב לפ"ק

וי בשנה שס
ב"ס שס ב יד
וגמרה שס נא
[ח]
ק"י שס בגמרה
רמב"ם שפרק
פ"ד דעמ"ק
בשם העיבור
במות הלכות יום
קמ"א [ח]
שס ד"ה מן
רמב"ם שס:
לדבא שס:
לדני יומן שס
ב"ר י"ד שס ב
"א סימן ב' דבני
ג' שס ב גויה
ל"ב וילגש:
ל"ב ע"א ונל
רמ"י שס ד"ה
היה וישנה
[ע"ג] ודף
ב' רמב"ם שס
[ח]
ז שס רמ"י
ד"ה וקמני:
"ק"ד [שס]
ס שס:

ו מכוונסין. דמיחלף במפוזר, ומפוזר אפילו ברשות היסוד הוא כמעמך [לנורך מחר] [ח] ר"ן ב"ה מ, א ד"ה ומא': ז בשדה מלפניו. היינו סמוך למקום שכול קדירתו, דקדירתו מוכחה עליו [י"י] שאינו מגבב לנורך [מות] [מחר] [ח]. וזכיר של שלמה שס פ"ד סימן ו' אומר בשדה דמחוי [כמגבב] [כמעמך] [ח] ממקום גדולו וחיב הטואת, כמו המגבב קנים לחילתא [רמ"י] שבה עד, ב ד"ה חיב י"א, ולא דמי לבקיעת עינים דשרי [פסיף א] שאינו אב מלאכה ממש, עכ"ל. וכן כתב הב"ח [סוף עמוד ל"ט]. ח' דוקא לפניו וכו'. אבל לגבב ולהניח אסור ואין חילוק בין קטנים לגדולים, וכן כתב היס של שלמה [ב"ה] שס סימן [ח] ב' הרי הו מוקצה. כן כתב הרמב"ם [יום טוב ב, יד] וסבירא ליה דכשאין לו מסגרת אסור דעמיה מנייה שירא שיגנובו. והר"ן [הי"ג] כתב כשאין לו מסגרת הוה ליה כשדה. וזכיר של שלמה [שס סימן ו] פסק כהפוסקים דכחד סגי או מסגרת או סמוכה בתוך שבעים אמה ושיריים: י במפוזרים. דמישיטין שמה בשעה שיבא ליקח אותם יפוצר הרוח ויצא ללקטם [ב"י] עמוד מ ד"ה על): יא אין מסיקין. דהוה ליה נולד,

היו ו מכוונסין שם מבקרב י אבל מוכב הוא ז [ח] [ח] ב בשדה מלפניו [הגה] [ח] [ח] וכן נחמר ח לוקח לפניו: ומדליק שם י ומביאין מהמכוונסים שבדירות היחיד. [ש] ואפילו היתה מוקפת שלא לשם דירה י (ד) [ח] ובלבד שיהיה לה [ח] מסגרת ותהיה בתוך תחום שבת י ואם חסר אחת מכל אלו [ח] ה' הרי הן מוקצה:
ד' עלי קנים ועלי גפנים אף על פי שהם מכוונסים בקרפף כיון שהרוח מפוזרת אותם הרי הם י במפוזרים ואסורים ואם הניח עליהם כלי כבד מערב יום טוב (ו) הרי אלו מוכבים:
ה' עצים שנשרו מן האילן ביום טוב יא אין מסיקין בהם: ועיין לקמן סימן תק"ז סעיף ב':
ד' ב'לים יב [ח] שנשברו ביום טוב אין מסיקים בהם י מפני שהם גולד: הגה [י"א] ואם הסיק בכלים אסור להפוך באש לאחר שהולקו במקצת דלו הוה שבר כלי אלא אם כן ריבה עליהם עינים מוכנים: אבל מסיקין בכלים יג או שלמים י או בכלים שנשברו מבקור יום:

הוא ז [ח] [ח] ב בשדה מלפניו [הגה] [ח] [ח] וכן נחמר ח לוקח לפניו: ומדליק שם י ומביאין מהמכוונסים שבדירות היחיד. [ש] ואפילו היתה מוקפת שלא לשם דירה י (ד) [ח] ובלבד שיהיה לה [ח] מסגרת ותהיה בתוך תחום שבת י ואם חסר אחת מכל אלו [ח] ה' הרי הן מוקצה:
ד' עלי קנים ועלי גפנים אף על פי שהם מכוונסים בקרפף כיון שהרוח מפוזרת אותם הרי הם י במפוזרים ואסורים ואם הניח עליהם כלי כבד מערב יום טוב (ו) הרי אלו מוכבים:
ה' עצים שנשרו מן האילן ביום טוב יא אין מסיקין בהם: ועיין לקמן סימן תק"ז סעיף ב':
ד' ב'לים יב [ח] שנשברו ביום טוב אין מסיקים בהם י מפני שהם גולד: הגה [י"א] ואם הסיק בכלים אסור להפוך באש לאחר שהולקו במקצת דלו הוה שבר כלי אלא אם כן ריבה עליהם עינים מוכנים: אבל מסיקין בכלים יג או שלמים י או בכלים שנשברו מבקור יום:

(ד) ובלבד שיהיה לה מסגרת. זה דעת רמב"ם [שס]. אבל הטור [עמוד מ] כתב אפילו אין מסגרת מותר כל שהוא סמוך לעיר מוך שבעים אמות וארבעה טפחים, והוא על פי פירוש רש"י [שס נ"א, ב ד"ה רבי יוסי; שס ד"ה חמני], וכן הסכימו הרשב"א [שס ד"ה גרסת; עמוד הקודש ביה מועד שער ב פ"ו הלכה ו] והרא"ש [שס פ"ד סימן ג], וכתב רש"י [י"א] של שלמה שס סוף סימן ו' שכן יש לפסוק להלכה: (ה) הרי הן מוקצה. זה טעם דרש"י [שס ד"ה מן המכוונס] ורמב"ם [שס]. אבל הר"ן [שס מ, א ד"ה ומא'] כתב טעם שסם אחרים דהטעם משום גיבוב דהוה כמעמך, וכל מגבב אפילו בקרפף מיחוי כמאן דעביד למחר, ומכונס ששדות מיחלף במפוזר ואין היסר אלא במכונס שנקרפף, ויש נפקא מינה בין טעמים אלו דלהר"ן אפילו אם הכין אותם מערב יום טוב אסור: (ו) הרי אלו מוכבים. [י"י] ולטעם [הר"מ] [הר"ן] [ח] שזכרו [ס"ק ה] מהני הכלי כבד שיפאר כניסה שלהם שלא יתפזרו מן הרוח, וכניסתו אין שייך מעמך:

ד"רמ"א
[עמוד מא ד"ה
ח' ורמב"ם
ב' ב' י'
שנה פרק ב'
ור"ן פרק ד'
ב ד"ה דב'
א' ט' ט' [ח]

והערות
ו מחצית השקל
"פ הר"ן שס:
מהדורה פלא
הגיה פמ"ג
וילוח שמשון,
מקור חיים וד'
יס:
והדורה פלא
הגיה דגול
פן העיבור:
ז מנוב שרף
ש"ך לשון
נגדולים. וה'
בעלים אב
ב"י שס אלא
עוד מ:
והדורה פלא
הגיה פמ"ג,
מקור חיים
זמשון:
ב"ז חלק ב'
[ח]:
[נ"ל] סי"א
ז"ג ששכין
ס"ב:

ואסרי לכו רבנן [שס ר"א ג, א] גויה שמה יעלה ויחלוש [ר"ף] שס ב, א ורא"ש שס פ"א סימן ב), עיין מה שכתבתי ריש סימן שי"ח [ס"ק ד] יב שנשברו ביום טוב אין מסיקים. דאסור לנטולט, ואפילו לשרפם במקומן אסור דמוקצה אסור ליהנות ממנו. אבל כשמדליק כלי שלם, אף על פי שנתקלקל לסוף, ההנאה באה אחר כך מאליה. עכ"ל שחזק קב בנקעת הוה ליה גולד ואין מסיקין בו [שבת דף כ"ט ע"א], ועיין מה שכתבתי סימן תקפ"ו סעיף כ"ב [ס"ק ח]: ד"ג שלמים. הרא"ש בספר יראים [הש"ס סימן רעד עמוד קמ"ו] דייק מזה דאפילו סמירה גמורה לא שייך בכלים. ולדידן דקיימא לן דיש סמירה גמורה בכלים (כמו שכתוב סימן שי"ד סעיף א) דר"ך לומר דמיירי בכלי רפוי (על אורות מלאכה הטובה אור ב סוף ד"ה ועניות). וז"ע, דאף על גב דמותר לשמוט כלי רפוי מכל מקום אסור לשברו לגמרי. ועוד, דעכו"ם שחזק קב בנקעת [נלע"ס ס"ק י"ג] לאו רפוי הוא, ואם כן למה לי טעמא דגולד. ולי נראה דקושיא מעיקרא ליכא, דהבערה גופה אב מלאכה היא והותרה לנורך, הוא הדין סמירה, ומה דאסור לבקע כלי לנורך אוכל נפש היינו משום דמלאכה צפני ערך דהם דמהריק"ש

תקא סוף פסיף ה' ועיין סימן תק"ז דין ב': פסיף ו שלמים וכו'. ויש מי שזומר להפק בהם לאחר שאחז בהם האור ואכלה קצתם אלא אם כן ריבה עליהם עינים מוכנים:

באר היטב

(ג) בשדה. ורש"י וכו"א אסריס בשדה, [מ"א ס"ק ו]: (ד) מסגרת. ויש של שלמה פסק דכחד סגי, או מסגרת או בתוך שבעים אמה, [מ"א ס"ק ע]: (ה) שנשברו. דאסור לנטולט, ואפילו לשרפם במקומו אסור דמוקצה אסור ליהנות ממנו. אבל כשמדליק כלי שלם, אף על פי שנתקלקל

ביאור הגר"א

על גבי בקעת כרי לשוברת אבל מכניסה בחור ושוברת: [ו] ופסיף [ז] בשדה מלפניו. מרקאמר [ביצה לא, א] אין מביאין, הא במקומה מותר. וסבירא ליה דמה שכתוב שם [נ"א, א] במתניתין ומגבב משלפניו, לאו דוקא בחצר, ולא קאי אחר כלי: [ח] [הגה] וכן כו'. מתניתין שם: [ט] ושירין ואפילו. דלהכי קאמר [שם לא, א] קרפף: [י] ובלבד כו'. הרמב"ם

מחצית השקל

(ס"ו) מכוונסין. דמיחלף כו'. רש"י [שם לא, א ד"ה מן המכוונס] כתב הטעם משום איסור מוקצה, ואם כן להפוסקים [סוף סימן חצן] דמתירים מוקצה ביום טוב היה מותר, ולכן הביא מ"א דעת הר"ן מה שכתב בשם אחרים דלמעמיהו לכולי עלמא אסור: ומפוזר כו' הוה כמעמך. אין זה לשון הר"ן אלא כן הוא תוכן דבריו, דאחרים אומרים דאיסור גיבוב משום מעמך, ומדינא אפילו

לסוף, ההנאה באה אחר כך מאליה, [מ"א ס"ק י"ג]. ע"ן המיוחד לחמות בו האש שנשבר אסור להסיקו, דהוה ליה גולד, יס של שלמה, גמרא, [מ"א ס"ק י"ג]: (ו) שלמים. ומיירי שאין לו עינים, דאם לא כן עבר על כל תשומת, [מ"א שס]:
והיה רפוי וכו'. ורש"י וכו"א אסריס בשדה, [מ"א ס"ק ו]:
ויש של שלמה פסק דכחד סגי, או מסגרת או בתוך שבעים אמה, [מ"א ס"ק ע]:
(ה) שנשברו. דאסור לנטולט, ואפילו לשרפם במקומו אסור דמוקצה אסור ליהנות ממנו. אבל כשמדליק כלי שלם, אף על פי שנתקלקל
על גבי בקעת כרי לשוברת אבל מכניסה בחור ושוברת:
[ו] ופסיף [ז] בשדה מלפניו. מרקאמר [ביצה לא, א] אין מביאין, הא במקומה מותר. וסבירא ליה דמה שכתוב שם [נ"א, א] במתניתין ומגבב משלפניו, לאו דוקא בחצר, ולא קאי אחר כלי:
[ח] [הגה] וכן כו'. מתניתין שם:
[ט] ושירין ואפילו. דלהכי קאמר [שם לא, א] קרפף: [י] ובלבד כו'. הרמב"ם
מחצית השקל
מפוזר בשדה שרי כיון דהוה לצורך אוכל נפש והוה כביקוע עצים לצורך בשול [שכס"ף א], אלא דאסור משום דמחוי כמגבב לצורך מחר, ואפילו מכונס שבשדה גזרו אטו מפוזר. וברשות היחיד מפוזר אסור דמחוי דעביד לצורך מחר, אבל במכונס ברשות היחיד כולי האי לא גזרי, וצריך לומר משום דברשות היחיד ליכא כלל איסור מעמך כיון דאינו משום גדולו וכמו

מגזרות פני חצמון
הוצאת מפתח גלגל חנוך האלם
מבון ירושלים

התבשיל, אולם רבינו פירש שם ענין אחר, שלא ניתן הביצה לתוך תבשיל למראה, ודר"ק.

הלכה יד: אסור לראות במראה של מתכת כו', ואפילו קבוע בכותל.

פסק כרבה (שבת קמט, א) דלא מפליג בגזירת שבת, ולא אמר דאדהכי והכי מידכר, ולקרות לאור הנר אפילו גבוה כמה אסור (שם יב, ב) ובכתובים על הכותל ומדלי אסור, ודוקא בחקוקין שרי לקמן פרק כ"ג הלכה י"ט יעו"ש, וזה דלא כהך שנוי דפרק המוצא תפילין (עירובין צח, א) באסקופה ארוכה דאדהכי כו' מדכר, יעו"ש במאור, אמנם באינה של מתכת דצריך להביא דבר אחר לא חיישינן, ולשמא יתלוש ביד לא חששו, דאינו אלא משום שבות, וכמו דאמרו חכמים בפרק המצניע (שבת צד, ב).

אמנם בירושלמי פרק כמה אשה (שבת פ"ו ה"א) אמר טעמא דההין דאסור פעמים שהיא רואה נימא אחת לבנה והיא תולשתה והיא באה לידי חיוב חטאת, ולומר דסבר כו' אליעזר דמחייב בתולש ביד לא מחוור נאוליי דבמלקט לבנה מתוך שחורה סובר ירושלמי דרבנן מודו לגמרי דתולש חייב, כדמשמע פשטא דברייתא (שבת צד, ב), ומודים חכמים לר"א כו' שאפילו במלקט ביד, ודלא כרש"י ורבינו לעיל פרק ט' (ה"ח) ומסתברא דירושלמי גזר שמא תטול כלי, ותחתוך בכלי, ולא אמרינן דאדהכי והכי שתלך להביא כלי מדכר, ואזיל לטעמיה, דגבי נתינת צמר ליורה סוף פ"ק (ה"ו) אמר והוא שתהא היורה עקורה, אבל אם היתה היורה קבועה אסורה, מפני שהוא מתירא שמא מתאכיל צבעו והוא מוסיף מוי, ולא אמר דאדמייתי מוי מידכר, וכן אמר בירושלמי פרק כירה (שבת פ"ג ה"ג) דלכך מולייר שאינו גרוף אין שותין הימנו בשבת מפני שהוא עשוי פרקים פרקים, והוא מתירא שמא מתאכיל דיבוקו, והוא מוסיף מוי,

אלמא דחשש שמא יביא מים, ולא אמרינן דאדהכי והכי מידכר, אמנם יש לומר דגם כבלי מודה בהנך דומנו כהול, ואדם כהול על ממונו, לכן חשש שמא יביא מים, משא"כ במראה דלא כהיל למילקט לבנות שלו, או להשיר נימין המדולדלין, שאין חשש בהארכת זמן, לכן לא חייש שמא יביא כלי או תער, דאדהכי מידכר, ופשוט, ולפ"ז אסור להעמיד טיימאשין מע"ש משחשיכה, שמא כשישתה מתיירא שמא מתאכיל דיבוקו, והוא מוסיף מוי, דכו"ע מודו, וכדפרישית, ודר"ק.

הלכה טו: והסוחט כסות חייב מפני שהוא מכבס.

נ"ב. ירושלמי (שבת פ"ז ה"ב) והסוחט והמכבס מלאכה אחת הן, וכן בתוספתא (שם פ"י ה"ג) הביאה ההמ"ג לעיל פ"ט.

הלכה יח: אבל סכין ומקנהין כו'.
נ"ב. מפורש כן בתוספתא פ"ד (ה"י) ובירושלמי סנהדרין פרק חלק (פ"י ה"א) וכן הגירסא ברפוס ווינציא ש"י.

הלכה כד: ומותר ללבוש בגדים חדשים כו'.
נ"ב. ירושלמי (שבת פ"ז ה"ב) כלים מבית האומן לובשן ואם יתקרע יתקרע.

הלכה כז: חייב משום בונה כו'.
נ"ב. ירושלמי ריש פרק ר"א דתולין (שבת פ"כ ה"א) וביצה ל"ב ע"ב.

פרק כג

הלכה ב: בהגמה"מ אות א', וכן מדאמר רב יהודא כו' מסיקין בכלים ע"ש.

ולפלא איך שייך זה לסתירה, כיון שמבערו לגמרי, ואף דאשכחן להירושלמי במקטיר אימורין דמחייב משום מבשל, אף על גב שמבערין לגמרי, יעוין פרק כמה

גל נתן
גמי של

י הרי"ף
מב, א
מ אזיל
ז נדחה
וטעמו,
זא קאי,
מקובלין
זן חמין
זן כתב

זוספתא
ז אומר
זל צונן
ז חמין
זדוקא
זאסור,
זבו זה
זרשב"מ
ז צונן,
ז היינו
זדר"ק.

ל, ולא
משום
ן עיבוד
י שבות
זאוכלין,
זחדל,
ן ד"ה
זשוחט
זם אלא
זנאכל,
זלת עם

מדליקין (שבת פ"ב) הלכה ה', הא מפרש תמן מה בישול יש כאן, מכיון שהוא רוצה בעיכולן כמבשל הוא, וטעמא, דאיברים שצלאן והעלן ע"ג המזבח אין בהם משום ריח נוחות, וצריך להיות נעכל ע"ג המזבח, ובשרי חצות עושה בהן עיכול, אבל כאן כמבעיר שיקרא סותר לא שמענו, והוי כמבעיר ספר האם נאמר דחייב משום מוחק, ולדוגמא אשכחן (פסחים פד, ב) דשורף בעצמות אין בו משום שבירת עצם בפסח, דשורף אינו שובר, כמו כן אינו סותר לענין שבת, ויפלא, ויעוין מגן אברהם סימן תק"א.

וטפ"י נראה דממית קדשים בידיים לא יעבור משום מטיל מום בקדשים, והא דאמר רבא ע"ז דף י"ג ע"ב משום דנראה כמטיל כו' מטיל מום לגמרי הוא כו', אין פירושו דרבא מתרץ על קושית הגמ' ונשוי גיסטרא, רק על הקושיא הראשונה דאמאי בקדשים אינו עוקר פרסותיו מן הארכובה ולמטה, דאביי משני משום בזיון קדשים, ורבא משני משום דנראה כמטיל מום, ועל זה פריך הגמרא מטיל מום מעליא הוא, אבל הממית קדשים ועושה אותם גיסטרא דהוי נבילה דמטמאה מחיים זה לא הוי בכלל עושה מום בקדשים, וזה פשוט, ובשורף לגמרי שתהא מלאכה לענין שבת משום סותר או מוחק ודאי לא מסתברא, ואכמ"ל.

הלכה ה: אין מספקין כו' שמא יתקן בלי שיר.

כן פירשו בגמרא (ביצה לו, ב), ולפי הנראה, לאביי דאמר בשילהי המוצא תפילין (עירובין קד, א) דכל אולודי קלא אסור אינו צריך להך טעמא דגזירה, דהא מוליד קלא, והוי כמו במשמר פירותיו שלא יספק לדידי משום אולודי קלא, ולפי זה אף לספק כלאחר יד אסור, דהא מוליד קלא, והוי כאולדי ריחא, או כמוציא אש מתוך המים כו', ולפי זה אתי שפיר, דלדידיה אסור הטפוח והרקוד לגמרי.

שפיר פריך לאביי רבא בר חנן ריש פרק שואל (שבת קמ"ב) והא קא חזינן דעבדי הכי ולא אמרינן להו מידי, דלודעינהו דאסור לגמרי, דבשלמא למה דפסק רבה דלאולדי קלא אינו אסור אלא בכלי שיר, ומשום שמא יתקן כלי שיר הוא דאסרינן, א"כ על ידי שנוי או כלאחר יד שרי, דאיכא היכרא, ותו אי אפשר לאסור להם לגמרי, ועבדי מה דבעי, כדרך הנשים, וא"ל וליטעמין, הא דאמר רבה כו', ומובן לשון וליטעמין, דאיהו בעי להוכיח מזה דלאולדי קלא שרי ודו"ק.

שם. בכסף משנה משום דהווי שכיחי רבים גבי כו'.

נ"ב. כדאמר פרק ב' דגדה (יד, ב).

הלכה ח: אבל אדם טמא מותר לטבול מפני שנראה כמיקר.

בירושלמי (ביצה פ"ב ה"ב) בינה אמר שכן אדם טובל לקריו בשבת, והפ"י משום דעונת ת"ח בשבת, וכמו (דדיש) [דיקן] בירושלמי פרק אף על פי (יבמות פ"ה ה"א) מהא דתני ואוכלת עמו מע"ש לע"ש לשון נקיה יעו"ש, ובמגילה (פ"ד סוף ה"א) מייתי תקנת עזרא שיהיו אוכלין שום כו', וכיון שכל החברים עונתן בלילי שבתות, אם יהיו אסורים לטבול נמצאו כל החברים ונשיהן טמאין כב"ק בשבת, ולא יאכלו חולין בטהרה, שזהו עיקר החבירות, וההבדל בין ע"ה לחברים, ונמצאו מתענין בשבת, והיא גזירה שאין הצבור יכולין לעמוד בה, לכן לא גזרו על טבילת אדם בשבת ויו"ט, וזה טעם נכון, ויעוין מגן אברהם (או"ח) סימן ר"פ בשם ברכת הזבח יעו"ש, לכן לא גזרו שמשקה הנוגע בטבול יום יעשה תחלה (חולין פ"א, א), משום שבשבת שטובל יאכל חולין בטהרה וישתה מים, שאם המשקין שיגע בטבול יום יעשה ראשון הלא יטמאו כלים, ויזוהרו בני ישראל (ממני) [ממנו] ויהיה בדול מחבירו לגמרי

שלא יטמאו כליהם ו יכול להיות, ונתגלה **הלכה י: אבל בישנים נ"ב. כמו סיכה במנע לעיל פרק**

הלכה יא: הממרח ה אין סותמו נראה דהא דכתב רביו שאסור לפתוחו כל נקב, פירושו מהין שיש בפתחתו משום להכניס ולהוציא, אבל בונה, ליתא ג"כ מש מגופה מראשה, דשרי הוא הדין דשרי לסתוב שימרח, כמו בקיסם בשערה אסור, משום ומתבאר ב

הלכה יב: וכן אסור גזירה שני גדול אחד בספר שו נסתפק במוכר במשיכה או בכסף ואו מותר או לא, ולא ראו שבת פרק מפנין (פ"ח עומד מערב שבת ואומ כו', דהכי יוסי בי רבי ב ערב שבת ואומר ה מתניחא פליגא על רבי טבול יום ומלאהו מן אמר הרי זה תרומה ל תרומה כו', פתור לה אומר, אית לך מימר יהודה בן בתירא בירושלמי דשרי, וכן גדול אח

להלביש מנעלים שיש עליהם זוג העשויו לקשקש בו לתינוק, כיון דיש איסור במקשקש בו בשבת משום השמעת קול, יש בזה שמלבישו לתינוק משום ספינן בידים ע"ש. ולכאורה מאי שנא מאכילת עוגות דמותר ליתן לתוך ידיו של תינוק ולא חשיב ספינן בידים באיסור התלוי בזמן, א"כ גם במנעלים עם זוג עליהם יהא מותר להלבישם לתינוק דהוי איסור התלוי בזמן גם כן, ונשאר בצ"ע.

ורענ"ד נראה דהנה חזינן דאף דהש"ע התניא העלה להתיר ליתן העוגה לתוך ידיו של תינוק, מ"מ אוסר ליתנו לתוך פיו של תינוק ע"ש, ועל כרחך דליתנן לתוך פיו דהוי גדר חמור יותר של ספינן בידים כיון דקרובה יותר לעשיית האיסור, יש איסור דספינן בידים אף באיסור התלוי בזמן. וכמו כן בהלבשת מנעלים שיש עליהם זוג אסור אף באיסור התלוי בזמן, כיון דהלבישה הוא הפעולה אחרונה קודם הקשקוש, הוי ליה כמו נתינת העוגה לתוך פיו של התינוק, ושפיר איכא משום ספינן בידים כיון דאינו מחוסר אלא הקשקוש.

תמצית הדברים אף לשיטת התניא דמחלק בדין ספינן בידים בין איסור התלוי בזמן או איסור עולם, אפי"ה כל שמקרבו להתינוק עד פעולה אחרונה ששייך לקרבו אל התינוק, אסור אף באיסור התלוי בזמן.

עטיפה בנייר (פעמפע"ר) שיש עליו פלעסטיק צבוע ובהשתנה משתנה צבעו וצאחרונה המציאו לעטוף את התינוק עם נייר פעמפע"ר שיש עליו פלעסטיק צבוע, ובעת שהתינוק משתין ועושה בו צרכיו משתנה צבע פלעסטיק לצבע אחר, ובזה נודע לאם התינוק דנתלכלך הנייר (פעמפע"ר), ומעתה יש לדון אם מותר ללבוש את התינוק פעמפע"ר כזה, או דאסור משום דחשיב גדר ספינן בידים דיוצבע הנייר לצבע

אחר בעת שישתין. ולפי דברי שו"ע התניא דאף באיסור התלוי בזמן אסור לספות בידים לתינוק להלבישו את זוג מנעלים והתינוק יקשקש בהזוג, כמו כן יש לאסור בהלבשת נייר פעמפע"ר הנ"ל. ועדיין יש לחלק טובא דבכהאי גוונא לא הוי אלא גרמא דשרי (שנח ק"כ ע"ג), והיינו על פי המבואר במג"א (סי' שכ"ח ס"ק נ"ג) דקיי"ל (רמב"ם פ"ג מהל' רומ' הל' י') בהשיך את הנחש בחבירו, והרגו הנחש פטור, דלא הוי גרמא, ומשום דנחש מעצמו מקיא את הארס ע"ש, כמו כן בנידון זה, דמה שהתינוק משתין לאחר זמן מעצמו הוא בא, וא"כ לא הוי רק גרמא, ובכהאי גוונא ליכא איסור ספינן בידים באיסור התלוי בזמן, ולא דמי להלבשת מנעלים עם זוג, וכן נראה עיקר.

שורף כתב

7 (טו) כתב הפמ"ג (סי' מקי"א מ"ז ס"ק ז') בדין עישון ציגארע שכתובים אותיות על הנייר ביו"ט, דאית ביה משום איסור מחיקה עכ"ד ע"ש. ומוכח מדברי הפמ"ג אלו, דאף מחיקה כי האי שלא נשאר אחר המחיקה מקום לכתוב עליו, דהא הנייר עם האותיות נכלה ע"י העישון, אפילו הכי חשיב מחיקה, וכן כתב בספר משפט צדק על תהלים בשם החיד"א מובא בדעת תורה (סי' מקי"ד ס"א ד"ה וכן).

אבל בספר אור שמח (הל' שנח פרק כ"ג הל"ב) וכן בספר אבן ישראל (חלק מ') כתבו לחדש, דדבר הנשרף לגמרי ואינו נשאר בעולם לא חשיב מלאכה בשבת, בין לענין סותר ובין לענין מוחק עכ"ד. ומדברי הפמ"ג מוכח דלא כדבריהם אלא דאף בכהאי גוונא יש משום מוחק. ובאמת כדברי הפמ"ג מבואר לכאורה ממאי דפסק הרמ"א (סי' ש"מ ס"ג) דאסור לשבור עוגה שכתוב עליה כמין אותיות לצורך אכילה דהוי מוחק וכנ"ל (אומ"ב) ע"ש, ואף דיש לדחוק ולומר דמיירי דוקא בשובר את

העוגה בידיו קוד משום מוחק, אב ליכא מוחק, מ"מ מדברי הדגמ"ר ו אף בשובר את

ואף דעדיין יש דגם בעת כבר לעס ומחק ו מחיקה דעדיין י המחיקה, אבל לגמרי מן העול נייר, אין בה מע ו

ויש להביא עזו המג"א (כ) שכתב בספר י גמורה ליכא בכ זונה בנין נכלס או משום בנין וסו גמורה ע"ש], כ ביו"ט בכלים ש בהסקתו אלמז והמג"א שם כר ש"ד ס"א ע"י ו איכא בכלים, שלימים, כיון ז עכת"ד. ועי' מ יו"ט סי' י"א) כו מדברי יראים לגמרי, ולא שי במלאכת מחיד באור שמח כ מסברא דלא ו

ומה שיש לצ

ספר ט"ו מלאכות - חלק ב
הרצ"ה ר' א"ה קאמן אוטמן ט"א

היתר בעישון ביו"ט אף שכתובים עלייהו
 אותיות, ע"י בדעת תורה (ס"י מקי"ד) שצידד
 משום דחשיבי כלאחר יד ואינו מתכוין ואינו
 על מנת לכתוב, ועוד, וסיים דיש להמקילין על
 מי לסמוך.

וגוף ההלכה דמוכח מדברי הפוסקים דאף
 דנכלה הדבר שנשרף לגמרי נמי יש בזה
 משום מוחק, צ"ב הסברא בזה דהנה ע"י
 בדברינו לעיל (מלאכת קורע אום ו') דביארנו שם
 דברי כמה אחרונים [פמ"ג (ס"י ש"ז א"א ס"ק
 כ'), וביאור הלכה (ס"י ש"ז ד"ה מומלות נמוסגר)],
 בטעם היתר דפסיקת תלוש ואין בה משום
 קורע, משום דפסיקת תלוש הקריעה הוא
 באופן כזה דלא שייך על מנת לתפור כלל, וכל
 כה"ג דלא שייך כלל על מנת לתפור ליכא אף
 איסור דרכנן משום קורע ע"ש. וא"כ צריך
 ביאור לחלק מאי שנא קורע ממוחק, דבמוחק
 אסרינן אף אם נכלה ולא שייך בהו כלל על
 מנת לכתוב, ובמלאכת קורע כל דלא שייך ביה
 לתפור ב' תפירות ליכא איסור כלל וצ"ב כעת.

מוסף נקודות

(טו) ע"י בברכי יוסף (יו"ד ס"י רע"ז אום כ"ו)
 בשם מהר"י האג"ז (נספח ע"ן מ"ס)
 שחקר אם מוסיף נקודות תחת תיבה, ועל ידי
 זה נשתנה כוונת התיבה אם חשיבי מחיקה
 לענין שבת, כגון תיבת א-ל שהיה נקוד בצירי
 שהיא קודש, והוסיף נקודה ועשאו סגול, דיש
 לומר כיון דלא עשה מעשה בגוף האות לא
 חשיבי מוחק.

מוחק דיו או צבע מידיו

(י) ולענין למוחק טשטוש דיו או צבע מעל
 ידיו לצורך נטילת ידים וכדומה,
 עיין לעיל מלאכת כותב (אום ט"ו) שכתבנו טעם
 לצדד להתיר בזה ע"ש.

העוגה בידיו קודם אכילתו, ובוה הוא דאיכא
 משום מוחק, אבל באכילה עצמו אין הכי נמי
 ליכא מוחק, מ"מ הרי כתבנו שם דנראה להדיא
 מדברי הדגמ"ר ושו"ע התניא דיש משום מוחק
 אף בשובר את העוגה ע"י האכילה עצמה.

ואף דעדיין יש לדחוק ולומר דשאני עוגה
 דגם בעת אכילתן קודם שנאכל לגמרי
 כבר לעס ומחק בשיניו, משו"ה אית ביה איסור
 מחיקה דעדיין יש דבר הנמחק בעולם לאחר
 המחיקה, אבל באופן דדבר הנמחק נכלה
 לגמרי מן העולם בעת המחיקה כמו בשורף
 נייר, אין בה משום מחיקה, מ"מ סברא דחוקה
 הוא לחלק בזה.

ויש להביא עוד ראייה מפורשת לאיסור מדברי
 המג"א (ס"י מק"א ס"ק י"ג) דהביא מה
 שכתב בספר יראים להוכיח דאפילו סתירה
 גמורה ליכא בכלים [ע"י לקמן בדברינו (מלאכת
 זונה ננין נכלים אום א') פלוגתת הראשונים אם יש
 משום בנין וסתירה בכלים בבנין או סתירה
 גמורה ע"ש], ממאי דקיי"ל (שס ס"ו) דמסיקין
 ביו"ט בכלים שלימים, אף דבוודאי נסתר הכלי
 בהסקתו אלמא דאף סתירה ליכא בכלים,
 והמג"א שם כתב ליישב אף לדין דקיי"ל (ס"י
 ש"ז ס"א ע"י מלאכת זונה שס) דסתירה גמורה
 איכא בכלים, הא דמותר להסיק בכלים
 שלימים, כיון דהותרה הבערה הותרה הסתירה
 עכת"ד. וע"י מה שביאר בספר אמרי בינה (דיני
 יו"ט ס"י י"א) כוונת תירוצו. ועכ"פ מפורש יוצא
 מדברי יראים דשייך סתירה אף בדבר הנשרף
 לגמרי, ולא שייך כלל על מנת לבנות, א"כ גם
 במלאכת מחיקה שייך אף בנשרף לגמרי, דהא
 באור שמת כתב על תרוייהו סותר ומוחק
 מסברא דלא שייך אם נכלה ע"י האש וכנ"ל.

ומה שיש לצדד להיתרא להליץ בעד הנוהגים

התניא
 בידים
 התניוק
 שת נייר
 טובא
 יי (שנמ
 י"א (ס"י
 זונה הלי
 הנחש
 מעצמו
 ה, דמה
 י"א בא,
 ג ליכא
 זן, ולא
 ז עיקר.
 (' בדין
 יות על
 מחיקה
 ה, דאף
 ה מקום
 לה ע"י
 זן כתב
 תחיד"א
 וקן).
 ג הלי"ז
 כתבו
 בעולם
 זר ובין
 ח דלא
 משום
 לכאורה
 דאסור
 לצורך
 ש, ואף
 בר את